

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

студент гр. Емс-41/1м Іскаков А.А.
Сумський державний університет (Україна)

У сучасній науковій літературі набули широкого розповсюдження поняття економічного, науково-технічного, організаційного, кадрового, енергетичного потенціалу тощо. Узагальнюючою характеристикою цих складових в організаціях, як правило, вважають виробничий потенціал. Дослідження виробничого потенціалу набули регулярного характеру впродовж останніх 30 років. Розрізняють виробничий потенціал окремої країни, галузі, регіону, організації тощо.

Поняття "виробничий потенціал" у науковій літературі одним із перших використав А.І. Анчишкін, включивши в нього сукупність ресурсів, які в процесі виробництва стають факторами виробництва. Цей ресурсний підхід до концепції виробничого потенціалу отримав досить широке розповсюдження серед дослідників [1]. Термін "потенціал" у своєму етимологічному значенні походить від латинського слова й означає "приховані можливості", які в господарській практиці завдяки праці можуть стати реальністю.

У вітчизняній економічній літературі цей термін у широкому розумінні трактують як можливості, наявні сили, запаси, засоби, які можуть бути використані, або як рівень потужності у будь-якому відношенні, сукупність засобів, необхідних для чого-небудь. Тлумачний словник української мови також під цим терміном розуміє "приховані здатності, сили для якої-небудь діяльності, що можуть виявитися за певних умов" [2].

Більшість науковців приходять до єдиного висновку, що виробничий потенціал господарської системи - це сукупність ресурсів, які перебувають в її розпорядженні з метою відтворювальної діяльності. Кількісні і якісні параметри цих ресурсів, а також їх інтеграція визначають виробничу здатність кожної господарської ланки системи. Процес виробництва об'єднує окремі види виробничих ресурсів в єдине ціле. Лише при їх відповідній комбінації стає можливим процес виготовлення продукції. На цій стадії виробничі ресурси, які формують виробничий потенціал підприємств, стають дієвими елементами процесу виробництва і відтворення, тобто джерелами економічного розвитку.

Таким чином, елемент виробничого потенціалу - це виробничий ресурс, який стає складовою виробничого процесу. Елементами виробничого потенціалу підприємства можна вважати всі ресурси, які

тим чи іншим чином пов'язані з функціонуванням підприємства. Вибір найважливіших ресурсів із їх величезної кількості є досить складною проблемою, про що, зокрема, свідчить існування багатьох різних тверджень щодо складу виробничого потенціалу [3].

Основна проблема у дослідженні виробничого потенціалу промислових підприємств полягає в тому, що всі його елементи функціонують одночасно і в сукупності. Тобто виробничий потенціал є системою, причому складною і динамічною, оскільки саме взаємозв'язки між окремими складовими потенціалу здійснюють безпосередній вплив на його елементи, модифікуючи вихідні властивості і закономірності їх функціонування, сприяючи тим самим переходу потенціалу на новий якісний стан як єдиного цілого, тобто системи вищого порядку. Таким чином, лише з відомих особливостей і закономірностей функціонування окремих елементів можливо вивести особливості і закономірності функціонування виробничого потенціалу як системи загалом.

Отже, виробничий потенціал підприємства являє собою систему взаємозв'язаних елементів, які виконують різні функції у процесі забезпечення випуску продукції та досягнення інших цілей розвитку підприємства. А тому можна стверджувати, що йому притаманні всі властивості системи: цілеспрямованість, складність, самовідтворюваність, відкритість, зв'язок із середовищем, цілісність, ступінь замкненості, взаємозв'язок, взаємодія елементів виробничого потенціалу, взаємозамінність, альтернативність його елементів, кількісна вимірюваність, масштаб, історичні умови формування та функціонування, соціально-економічні наслідки використання, інноваційна сприйнятливість, гнучкість, усталеність/динамічність, рухомість, фізичне та моральне старіння.

1. Іщук С.О. Концептуальні засади формування та розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств / С.О. Іщук // Регіональна економіка. - 2005. - №3. - С.48-56.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. - К. - Ірпінь : ВТФ "Перун", 2004. - 1440 с.

3. Горяча О.Л. Структура та відтворення виробничого потенціалу підприємства / О.Л. Горяча // Формування ринкових відносин в Україні. - 2006. - №6. - С. 71-75.
Науковий керівник: к.е.н., доц. Кубатко О.В.

Іскаков А.А. Теоретичні засади визначення поняття виробничого потенціалу у сучасних умовах господарювання [Текст] / А.А. Іскаков; Наук. кер. О.В. Кубатко // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. - Суми: СумДУ, 2015. - С. 188-189.